

Как се развиват нашите деца в училище?

Детето става ученик на седемгодишна възраст. Постъпването в училище, новият начин на живот са основните събития, които влияят върху неговото израстване.

Това е един от най-важните периоди в живота на човек.

Ето защо ние трябва да разбираме децата и да им помагаме да се приспособяват по-добре към новия свят, който се открива пред тях. Те ще се чувстват и развиват по-добре, когато и у дома и в училище атмосферата и отношенията са добри.

През този период детето започва да разбира кое е, къде на този свят се намира, към коя група принадлежи, какви са неговите родители, какви са възможностите му и мястото му в общността. На тази възраст детето започва да си поставя и да решава задачи, започва да се учи да се справя с трудностите, да се подготвя и да работи, както и да цени тези нови качества у себе си.

То започва да оценява своето поведение и поведението на околните. Затова трябва да си даваме сметка, че детето ни наблюдава внимателно, оценява нашите постъпки, учи се от нас. Ето защо е и важно на какво ще го учим, какъв пример ще му дадем, ще работим ли с него, ще се занимаваме ли, ще му показваме ли и ще му разказваме ли за хората и за света или ще го оставим само да се сблъсква с проблемите на живота и само да търси отговор на най-различни въпроси и проблеми.

В тези първи години е нормално детето да изпитва трудности в училище, а ромското дете още повече – най-често то няма навици и условия да учи. Точно в тези първи години детето изгражда навици за учене, за справяне с трудностите в училище. Ако не му помогнем, ако не се интересуваме от него и от проблемите му, то няма да има опора в училище и сигурно няма да може да се справя, ще загуби желание да се учи, ще започне да изостава, а самото учене ще се превърне не в удоволствие, а в нещо трудно и неприятно.

Ето защо ние трябва да се срещаме с учителите, да разговаряме за своите деца, да се опитаме да разберем в кои области се развиват най-добре, да ги поощряваме и да им помагаме /ако пеят добре, ако са добри спортисти, ако са силни в смятането или са сръчни/. Детето трябва да повярва в своите възможности и така ще върви много по-добре и по-бързо напред, ще вярва в себе си и ще бъде уважавано от другите деца.

Детето навлиза в нов свят, който и самите ние не винаги разбираме добре. В него то има своите права и задължения, трябва да се подчинява на изискванията му, да усвоява дисциплината и реда. Ако искаме детето ни да успее, да получи добро образование, ние трябва най-вече да му помагаме в тези първи години в училище.

В тези първи години в училище ние трябва да помогнем на детето да усвоява правилата за поведение и в училище и извън него. Днешният свят е изграден от правила и ако човек не ги спазва, не може да успее. За ромското дете например понякога е твърде сложно да разбере и научи тези правила, защото идва от свят със съвсем други правила и отношения. То трябва да изгради умения как да работи с другите деца, да им помага и да получава помощ, да бъде част от класа, да се чувства добре с тях. Животът вече е такъв, че ако иска да успее за в бъдеще, трябва да умее да работи с другите хора, да знае как да се държи с тях.

През тези първи години в училище детето преминава от света на играта към света на ученето и разбира, че играта е нещо важно и обичано, както и че не винаги ученето е нещо приятно. Ето защо трябва да му осигуряваме възможности да играе, но и да следим отделя ли време за учене. А за да знаем това, трябва да сме наясно какво учи, с какво се занимава в училище, какви задачи има да изпълнява. Помогнем ли на нашето дете да се учи пълноценно, да изпълнява задачите, да си изгради ред и дисциплина, ще му помогнем за цял живот, защото когато след някоя и друга година то отиде да се учи другаде, извън дома, вече ще има изградени навици.

Нека си спомним какви сме били ние на неговите години и че то още си е дете: бързо нещо му харесва, но и бързо му омръзва, не винаги е постоянно в заниманията си и в усилията си. Детето още не е възрастен – за него е трудно да подрежда всичко в този нов свят. Нека и да не забравяме, че детето запомня и се интересува от това, което му е интересно, че все още паметта му е слаба, че мисли по детски – не винаги може да направи връзка между две събития, да посочи причините за дадено явление. Не трябва да забравяме също, че детето изразява силно чувствата си, трудно се контролира, не може да потиска у себе си лошото или неправдите, боли го, плаче, негодува, и веднага след това се радва на нещо друго.

И все пак децата днес – колкото и несъвършено да го правят – могат да мислят, могат да разсъждават, правилно да използват нужните думи, да установяват не само близки, но и по-широки връзки и отношения между предмети и събития. Не само учениците от трети-четвърти клас, но дори и тези от първи клас могат да обобщават, да отделят главното, да правят изводи. На тази възраст започват да се развиват нови качества – съсредоточеност, организираност, умения за самостоятелно планиране на работата, изпълнителност и способност за поемане на отговорност.

Детето започва да установява приятелства, да прекарва много време със съучениците и връстниците си, започва да разбира и оценява какво е приятелството.

Нашето малко и до вчера безпомощно дете започва да мисли и то да мисли много – най-важното е, че започва да мисли не само за себе си и за своите потребности, но и за това, което чувства и мисли или възнамерява да направи другият човек, хората около него. На 6 години децата могат да отличават мислите на другия човек от

собствените си; към 8-годишна възраст те могат да си представят, че другият човек може да си представи техните собствени мисли, а към 10-та си година са способни да си представят съдържанието и хода на мислите на другия човек.

В училище и извън него на тази възраст децата започват да усвояват и правилата за поведение в обществото – отначало те ги заучават механически или посредством подражание, а след това реагират по-гъвкаво при различни условия и обстоятелства.

Детето на тази възраст продължава да гледа с огромен интерес като изследовател света – то започва да преценява и да подрежда събития, хора, норми на поведение. Ето защо има необходимост да му помагаме в тази дейност, да бъдем с него, да го подкрепяме, да му даваме възможност да споделя, да му обясняваме трудните за разбиране неща.

Из „За образованието и възпитанието на детето“

Румен Вълчев

Център „Отворено образование“

София 2004